

Sociaal-demografische analyse Voorschoten
Bewonersavond 20 november 2018

Rob Manders – Blaauwberg
robmanders@blaauwberg.nl

Zuid-Holland Game: Voorschoten in vergelijking

In onderstaande tabel staan Voorschoten en vijf regiogemeenten onder de letters A t/m F. De cijfers in de tabel geven de positie van de vijf weer op de ranglijst van alle 60 Zuid-Hollandse gemeenten op een aantal relevante parameters. Links staan de parameters, in de tweede kolom de uiterste scores in Zuid-Holland, vervolgens per kolom de scores van de zes gemeenten.

We zoeken naar de volgende gemeenten: Voorschoten, Wassenaar, Leiden, Katwijk, Zoetermeer en Den Haag.

Welke gemeente hoort bij welke letter?

		A	B	C	D	E	F
Aantal 65+'ers in % van de populatie	1 = 14,3% 60 = 26,1%	10	56	3	1	15	59
Aantal hoogopgeleiden in % beroepsbevolking	1 = 52% 60 = 20%	56	13	1	7	20	8
Aantal laagopgeleiden in % beroepsbevolking	1 = 14% 60 = 30%	56	5	1	16	15	10
Rekenkundige vervangingsnelheid	1 = 10 jaar 60 = 30 jaar	59	27	3	7	38	2
Aantal banen per 100 leden beroepsbevolking	1 = 173 60 = 33	35	58	12	8	26	39
Inwonersontwikkeling 1957 – 2017	1 = + 1638% 60 = - 14%	33	22	55	60	1	57
Prognose bevolkingsontwikkeling tot 2030	1 = + 38% 60 = - 15%	16	28	7	5	54	52

Bron: CBS.

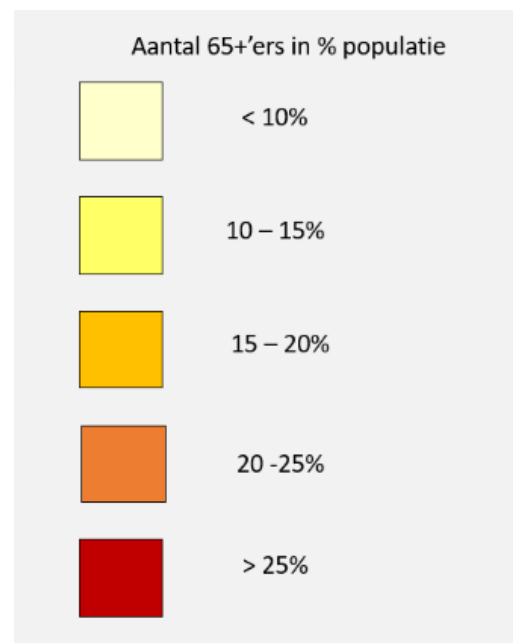
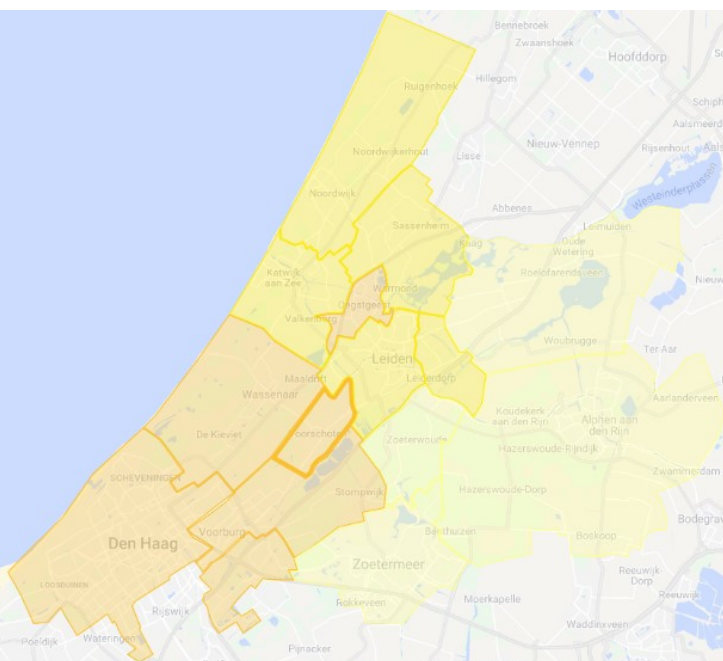
Typering: Voorschoten als 'frozen town'

- Voorschoten heeft een duidelijk sociaal-demografisch profiel
  - Zelfredzame populatie: hoog opgeleid, laag zorggebruik, lage overheidsafhankelijkheid
  - Vergrijzende populatie, jongeren trekken naar de stad, entree in het dorp vaak vanaf circa 40 jaar
  - Geen grote populatiegroei te verwachten in komende jaren
  - Arbeidspendel naar omliggende steden, kleine economie
- Vanuit de stads- en dorpsstudies kunnen we Voorschoten ook wel typeren als 'frozen town'. Vergelijkbaar met bijvoorbeeld Haren (Groningen), Bloemendaal, Vught. Het gaat goed met deze dorpen, maar er liggen ook stevige uitdagingen voor de toekomst.

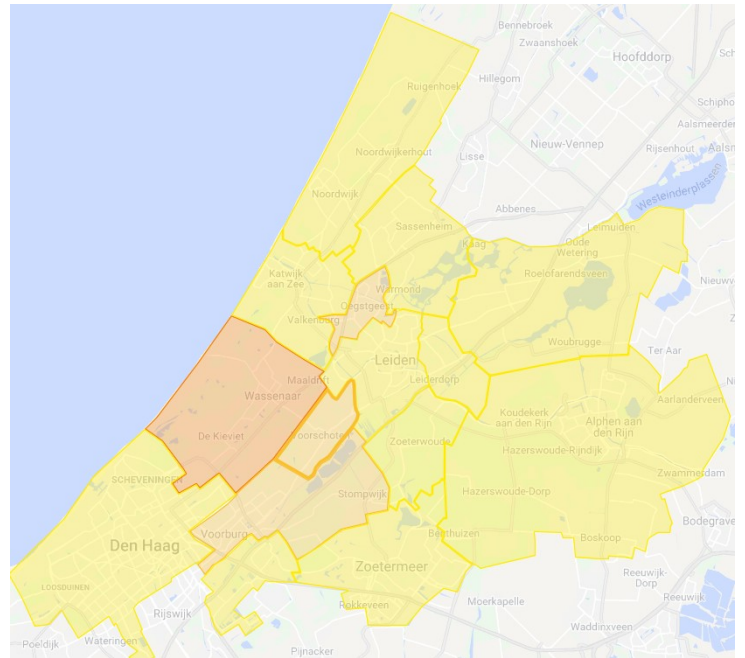
We noemen drie uitdagingen van de 'frozen town'.

Eerste uitdaging: omgaan met vergrijzing

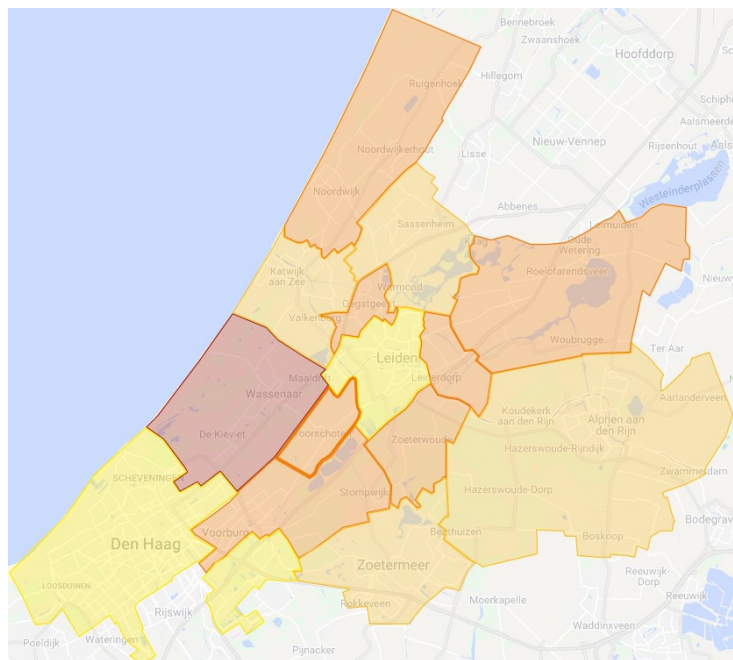
- Jonge mensen trekken naar select groepje steden, waaronder in de omgeving Leiden, Den Haag, Delft, Amsterdam, Utrecht.
- Vergrijzing concentreert zich buiten de steden: Voorschoten, Wassenaar, Leiderdorp. Maar ook: Zoetermeer, Alphen a/d Rijn.

2005

2018

- Is dat problematisch? Vergrijzing kan als kans worden gezien ('zilveren economie', Zuid-Limburg)....
- ...maar minder jonge bevolkingsgroepen zet tegelijkertijd druk op voorzieningenniveau: sportclubs, scholen, bedrijvigheid, winkels, zorggebruik, et cetera.

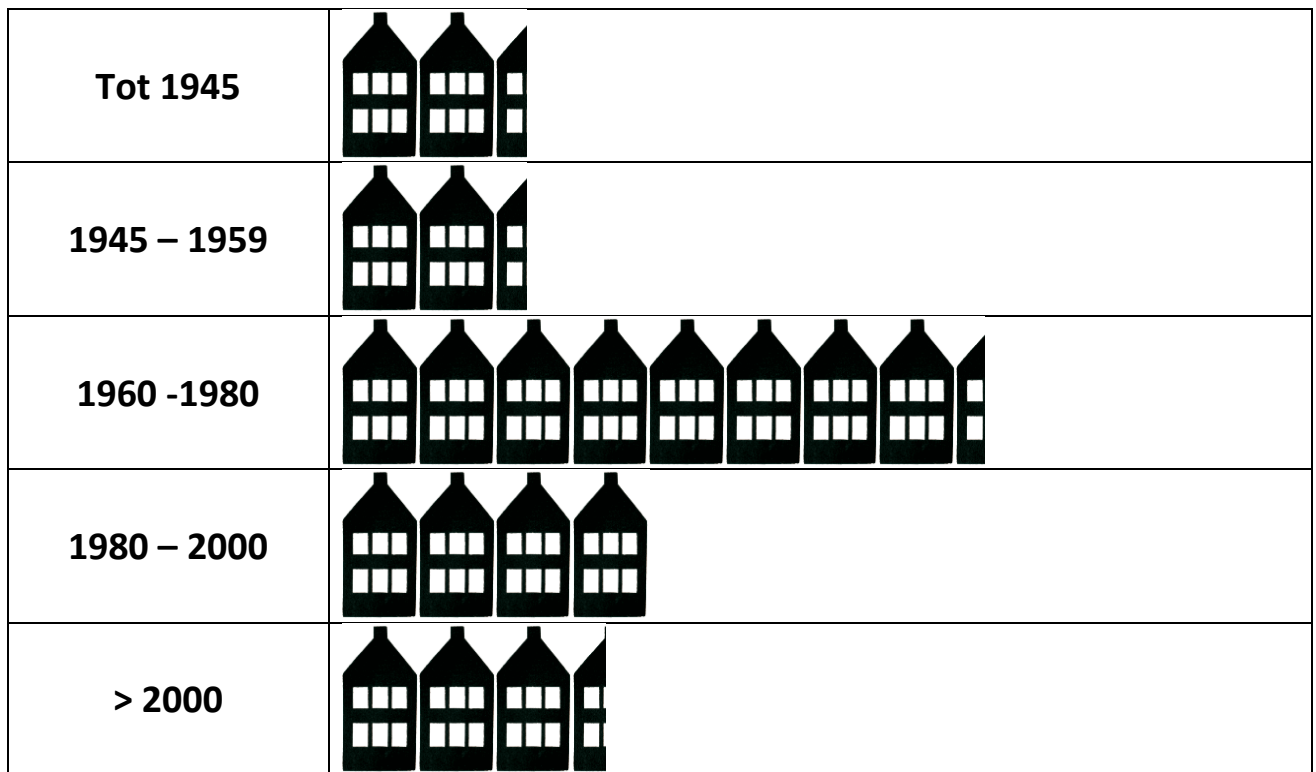
Tweede uitdaging: voorbereiden op nieuwe bewonersgroepen

- In diverse gemeenten (waaronder Zoetermeer) gaat vergrijzing hand in hand met daling van de populatie. In Voorschoten wordt dat nog niet voorzien, onder andere door gunstige ligging op as Den Haag – Leiden.
- Maar er zal wel sprake zijn van een generatiewisseling; nieuwe bewonersgroepen die het dorp gaan bewonen. Deze groepen gaan weer hele andere woonwensen projecteren op hun eigen omgeving (kleiner wonen, woon-werk combinaties, duurzaamheid, etc.).
- De groep 20 tot 40 jarigen is nu sterk ondervertegenwoordigd in Voorschoten.

- Een strategie van de frozen town kan zijn om jonge bewoners aan zich te binden door te zorgen voor onder andere betaalbare huisvesting (appartementen, 'tiny houses'), werk in de omgeving, kansen voor ondernemerschap (bedrijf aan huis).
- Bijkomende uitdaging: groot deel van Voorschoten is gebouwd in naoorlogse jaren. De ervaring is dat na circa 50 à 60 jaar de woningen aan groot onderhoud toe zijn. Een gunstig moment om te investeren in duurzaamheid...?

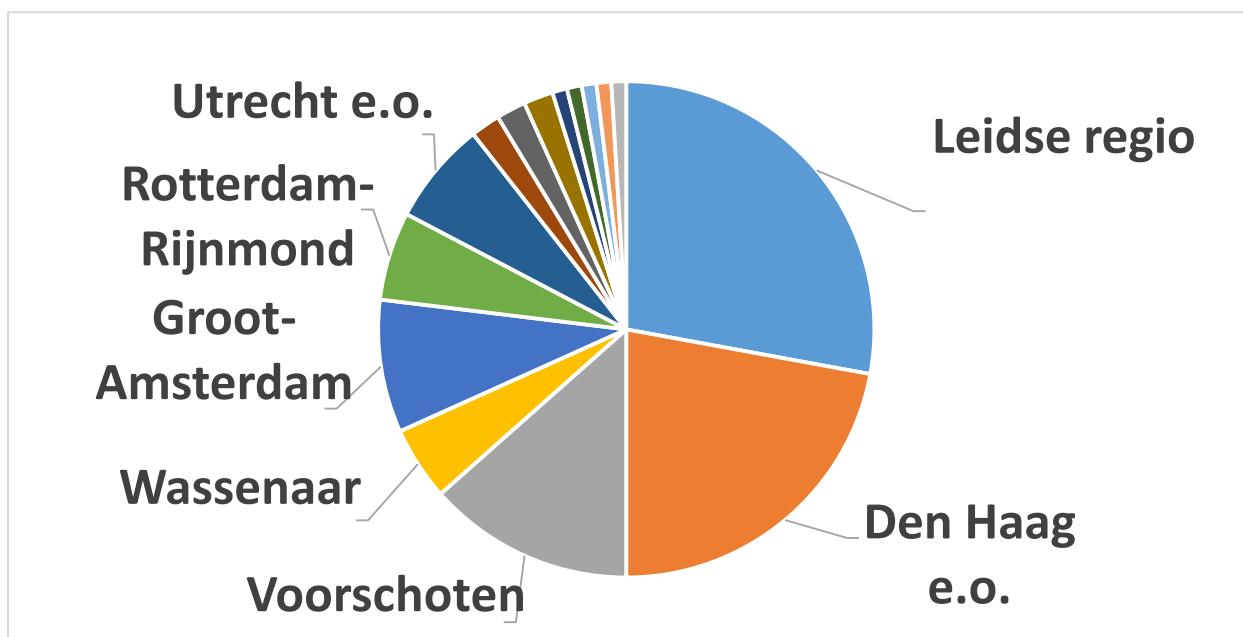
Woningen in Voorschoten naar bouwjaar (één huis is 5%)

Derde uitdaging: aantrekken bedrijvigheid en werkgelegenheid

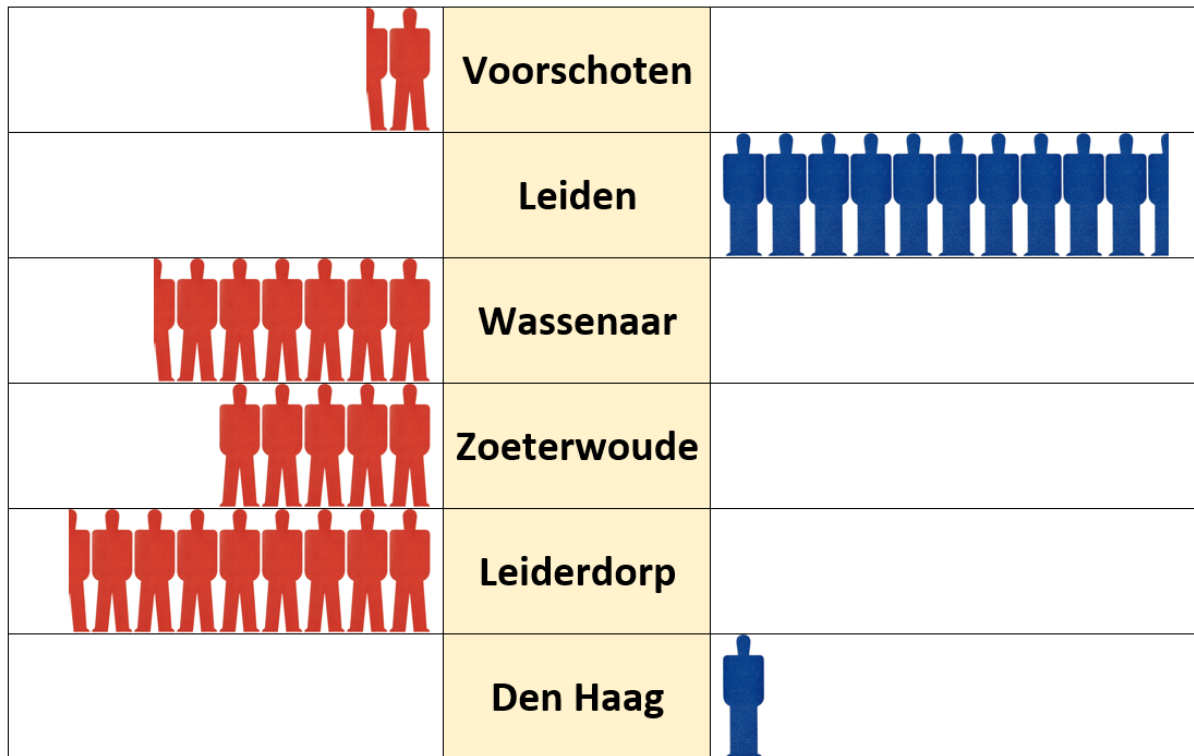
- Gemiddeld reist de Voorschotenaar 19 kilometer naar zijn/haar werkplek. Meerderheid werkt buiten het dorp. Vooral in: Leiden, Den Haag, Amsterdam

Waar de Voorschotenaren werken

- Huidige hoogconjunctuur: overal banengroei, ook in Voorschoten
- Maar, structureffect zichtbaar bij hanteren lange termijnblik. Werkgelegenheid in steden neemt toe, daarbuiten wordt het steeds stiller.

Banenontwikkeling in Voorschoten en omgeving tussen 2010 en 2017 (één persoon is 1%)

- Terugkerende vraag; is dat erg? Werk is immers 'dichtbij' in de steden aanwezig.

Drie kanttekeningen daarbij:

- Weinig privaat vermogen/organisatiekracht; druk op voorzieningenniveau (sport, cultuur, etc.)
- Arbeidsmobiliteit is voornamelijk onder hoogopgeleiden geen punt, dat is anders bij laag- en middelbaar opgeleiden
- Het aantal zelfstandigen neemt in Nederland (en ook in Voorschoten) flink toe, oplopend tot zelfs een kwart van alle werkenden. Dat gaat hoe dan ook consequenties hebben, ook voor Voorschoten. Er komt meer werk naar de wijken.

Bestuurlijke samenwerking

- Samenvattend drie uitdagingen voor Voorschoten:
  - Vergrijzing op adequate wijze ter hand nemen (zorg, wonen, voorzieningen, participatie)
  - Toegang verlenen voor nieuwe bewonersgroepen (jongeren, starters)
  - Investeren in lokale economie; werkplekken, zzp- en startersbeleid
- De lijst met uitdagingen laat zich gemakkelijk uitbreiden. Om twee belangrijke zaken te noemen;
  - Klimaat- en energietransitie
  - Optimaliseren verkeer en vervoersstromen

Al deze uitdagingen dienen in enige samenhang te worden aangestuurd.

- Voornoemde uitdagingen zijn te complex om als gemeenschap alleen ter hand te nemen. Geen enkele gemeente kan meer solistisch te werk gaan. Dat zou ook niet passen bij de 'uitwaarts' gerichte oriëntatie van de meeste Voorschotenaren; werken, leren, recreëren doet men goeddeels buiten de gemeentegrenzen.
- Met de keuze voor samenwerking in de Leidse regio kiest Voorschoten voor het aanhaken bij de stedelijke dynamiek:
  - Binden en aantrekken jonge bewonersgroepen
  - Behoud en versterking werkgelegenheid
  - Voorbereiden op generatiewisseling